

Vogeltellingen langs de kust in 1985 en '86.

BIRD COUNTS ALONG THE COAST IN 1985 AND '86.

G.Keyl, Club van Zeetrekwaarnemers,
Diemen.

Inleiding.

Om een overzicht te krijgen van het voorkomen van verschillende soorten vogels op de Nederlandse kust heeft de Club van Zeetrekwaarnemers in het winterhalfjaar 1985/86, net als in het daaraan voorafgaande winterseizoen, een drietal tellingen georganiseerd. Deze tellingen hebben plaatsgevonden op 26-27 oktober 1985, 11-12 januari 1986 en 29-30 maart 1986. Met het oog op het vertrek van de wintergasten werd de laatste telling niet zoals in het seizoen 1984/85 in april, maar eind maart gehouden. In deze publicatie een bespreking van de voornaamste resultaten.

Methode en materiaal.

De methode week in opzet niet af van die bij de vorige telling: bij voorkeur tijdens laagwater worden alle op het strand of op zee verblijvende vogels geteld, inclusief bijvoorbeeld ter plaatse rondvliegende meeuwen.

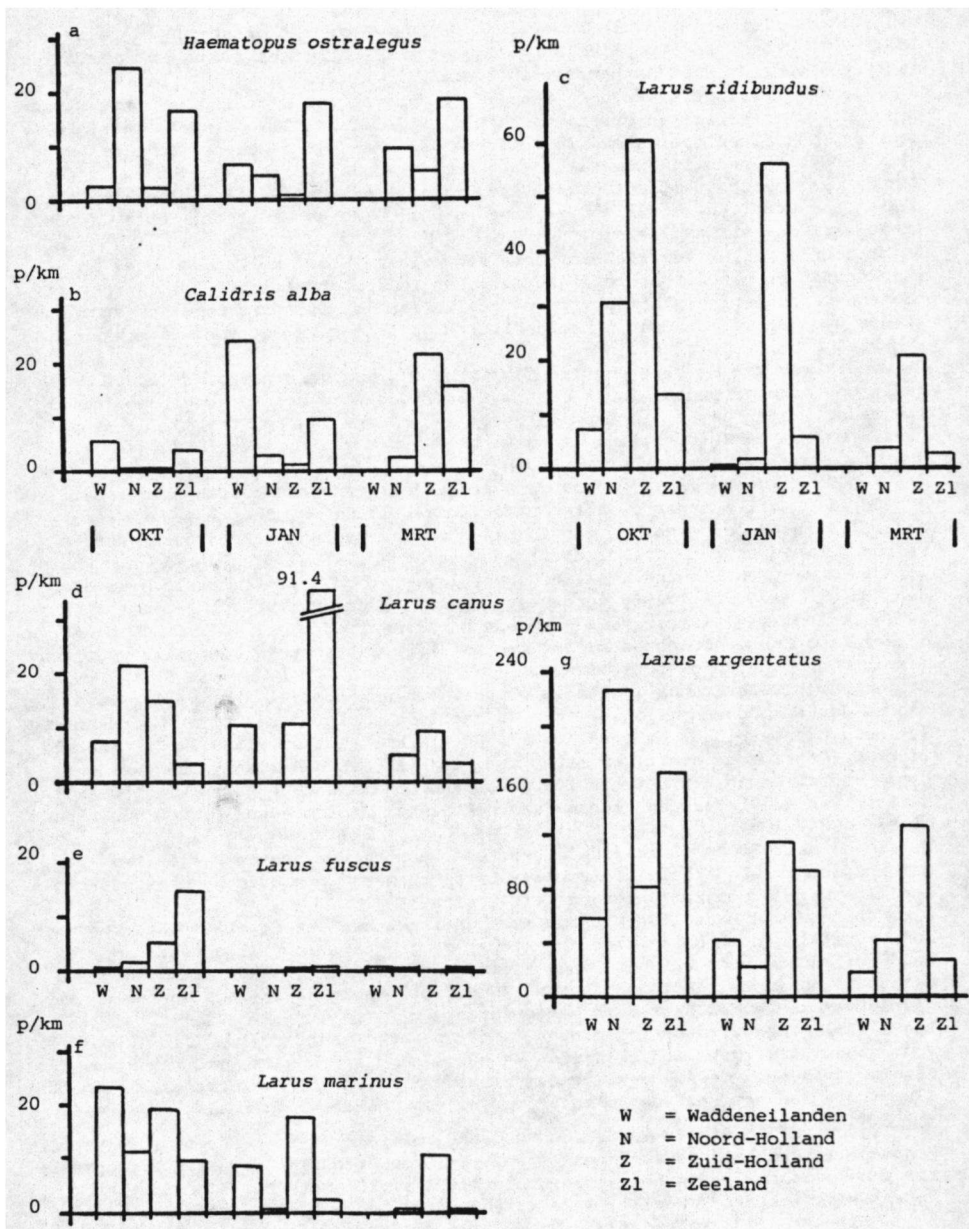
Voor de oktobertelling werd 257 km afgelegd, in januari 170 km en in maart 100 km. Bij elke telling werden de havens van IJmuiden onderzocht en de daar getelde vogels zijn in de totaalstaten opgenomen. In de havens van Scheveningen werd helaas niet geteld. De indeling van de deelgebieden is identiek aan die bij de vorige telling (Platteeuw 1985).

Waarnemers.

De volgende personen worden bedankt voor hun medewerking aan de tellingen: N.Aarts, G.Arbouw, C.Berrevoets, T.De Boer, G.Davidse, Dieleman, F.Dorel, G.Dumay, J.van Dijk, P.Elferich, R.ter Ellen, A.van den Ende, F.van den Ende, J.van Felius, A.van Haperen, J.Hengst, R.van 't Hof, G.Janse, J.de Jong, K.Kapteijn, G.Keyl, P.-P.van Laake, M.Leopold, G.Lokker, T.Mank, P.Meininger, K.Minnaar, R.de Mooy, A.van der Niet, J.den Ouden, R.van Ouwkerk, T.Postma, R.Ravia, N.van Roomen, G.de Roos, H.Schekkerman, T.Sluyter, G.Smit, B.Smulders, A.Sterk, J.Stuart, T.Tal-sma, J.Tramper, H.-J.Udding, J.Vergeer, M.Versluis, J.Vlietland, C.van der Wal, J.Willemse, G.Witte, R.Witte, K.Woutersen, G.van Zuylen.

Resultaten en discussie.

In tabel 1. zijn de waargenomen aantallen vogels gepresenteerd. De Eiderend *Somateria mollissima* was de meest talrijke eend. Het zwaartepunt van het voorkomen van deze soort lag minder in het Waddengebied dan bij de vorige tellingen het geval was, terwijl de aantallen in maart voor alle gebieden opvallend laag genoemd kunnen worden, hetgeen verband kan houden met de terugtrek naar de broedgebieden, welke rond half maart begint (Camphuysen & Van Dijk 1983).

figuur 1. Aantal per kilometer in de vier deelgebieden, tijdens de tellingen in oktober 1985, januari en maart 1986.

figure 1. Numbers per kilometer for each coastal section, October 1985, January 1986 and March 1986.

Van alle overige watervogels was alleen de Fuut *Podiceps cristatus* bij elke telling in redelijke aantallen aanwezig, waarbij de betrekkelijk hoge aantallen Futen voor de kust in oktober in Zeeland opvallen.

Van de steltlopers waren de Scholekster *Haematopus ostralegus*, Bonte Strandloper *Calidris alpina* en Drieteenstrandloper *Calidris alba* de meest talrijke soorten. Ook Steenloper *Arenaria interpres* en Paarse Strandloper *Calidris maritima* werden in redelijke aantallen opgemerkt, vooral op strekdammen en dijken. Van de resterende steltlopers zijn van bijna elke soort wel één of enkele exemplaren aangetroffen. Opvallend zijn de ruim 1100 Rosse Grutto's *Limosa lapponica* in januari op het Texelse strand.

In oktober waren er veel Scholeksters aanwezig in Noord-Holland, vooral op de strekdammetjes van het noordelijke deel, en in Zeeland (figuur 1a). In januari had een verschuiving plaatsgevonden naar Zeeland en in maart waren er daar nog steeds veel aanwezig. Ook in Zeeland waren op trajecten met veel dammen en dijken veel Scholeksters te vinden.

Het voorkomen van de Drieteenstrandloper komt goed overeen met wat op eerdere tellingen werd gevonden. In oktober waren er nog maar weinig te vinden (fig 1b), in januari zaten de meeste exemplaren op de waddeneilanden, terwijl de aantallen in Noord- en Zuid-Holland minimaal bleven. In maart waren in Zuid-Holland echter de meeste exemplaren te vinden.

Van de Kokmeeuw *Larus ridibundus* werden de meeste exemplaren in oktober geteld (fig 1c), met het zwaartepunt in Zuid-Holland. De meeste werden aangetroffen in en om de havens van IJmuiden en Scheveningen. In januari werden weinig Kokmeeuwen geteld; verschillende waarnemers vermeldden dat door de harde wind veel meeuwen binnendijs/-duins verbleven. Toch komt figuur 1c goed overeen met wat in januari 1985 werd vastgesteld (Platteeuw 1985). In maart zijn de aantallen nog veel lager: veel Kokmeeuwen zullen zich nu al weer in de buurt van de kolonies hebben opgehouden. Aan de kust zijn de grootste aantallen weer rond IJmuiden en Scheveningen te vinden.

Stormmeeuwen *Larus canus* lijken in oktober een wat noordelijker verspreiding te hebben dan Kokmeeuwen (fig 1d), met de meeste exemplaren per km in Noord-Holland (vergel. oktober 1984: Wadden + 60/km, NH <10/km; Platteeuw 1985). In januari lijkt de Stormmeeuw praktisch afwezig te zijn in Noord-Holland, maar werden grote aantallen in het deltag gebied gevonden. Ook in andere jaren vindt daar in de loop van de winter een toename van het aantal Stormmeeuwen plaats (Meininger et al. 1984, 1985).

De Kleine Mantelmeeuw *Larus fuscus* vertoont een te verwachten beeld (fig. 1e), met in oktober nog enkele achterblijvers en in maart bevinden de meeste exemplaren zich vermoedelijk al weer op de kolonies.

Ook van de Grote Mantelmeeuw *Larus marinus* lijkt het beeld veel op dat van voorgaande tellingen (fig 1f), met in oktober de grootste aantallen vooral op de waddeneilanden en in Zuid-Holland, kleine aantallen in januari met de hoogste dichtheid nu in Zuid-Holland (havens IJmuiden!) en in maart lage aantallen als gevolg van terugtrek naar de broedgebieden.

Bij de Zilvermeeuw *Larus argentatus* is het plaatje meer complex (fig 1g) dan bij voorgaande tellingen. Ook hier zien we een afname in januari, misschien wel als gevolg van de bij de Kokmeeuw genoemde harde wind, en een verdere afname in maart als gevolg van het naar de kolonies verdwijnen van de broedvogels.

Tijdens de tellingen werden de volgende zeldzame of schaarse soorten waargenomen: 1 IJsdruiker *Gavia immer* (januari, Brouwersdam), 1 adult Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus* (maart, Zuid-Holland), 1 adult Grote Burgemeester *Larus hyperboreus* (oktober, Texel), 1 2e kalenderjaar Grote Burgemeester (januari, Zuid-Holland), 2 2e kalenderjaar Grote Burgemeester (maart, Zuid-Holland) en 1 Waterspreeuw *Cinclus cinclus* (oktober, Hondsbossche Zeewering).

Voorts werd op 11 januari én op 29 maart, op hetzelfde Noordhollandse traject (verschil 1 km), een 2e kalenderjaar Zilvermeeuw met kleurringen waargenomen die op 16 juli 1985 als pullus werd geringd in de Eerste Duintjes op de Boschplaat (Terschelling; meded. A.L.Spaans).

SPECIES deelgebied km geteld	26-27 oktober 1985				11-12 januari 1986				29-30 maart 1986			
	W	NH	ZH	Zld	W	NH	ZH	Zld	W	NH	ZH	Zld
	64	42	64	87	52	22	35	61	12	29	28	31
<i>Gavia stellata</i>	-	-	-	3	2	-	5	11	-	-	-	-
<i>Gavia arctica</i>	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-
<i>Gavia immer</i>	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
<i>Gavia spec.</i>	-	-	3	-	1	-	-	6	-	-	-	-
<i>Podiceps cristatus</i>	-	24	43	189	-	6	402	21	-	3	8	2
<i>Podiceps grisegena</i>	-	2	-	1	-	-	-	1	-	2	1	-
<i>Podiceps auritus</i>	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Tachibap. ruficol.</i>	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
<i>Sula bassana</i>	250	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Phalacrocorax carbo</i>	1	-	9	199	-	-	-	10	-	5	6	6
<i>Ardea cinerea</i>	-	1	3	-	-	-	2	-	-	-	-	-
<i>Cygnus olor</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
<i>Branta bernicla</i>	11	193	22	61	16	-	-	3	-	-	-	-
<i>Branta leucopsis</i>	34	-	-	-	-	-	-	70	-	-	-	-
<i>Anser anser</i>	-	-	-	305	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Anser fabalis</i>	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
<i>Tadorna tadorna</i>	-	-	-	304	75	-	-	72	-	-	-	-
<i>Anas platyrhynchos</i>	1	-	9	1249	-	-	-	323	-	6	-	-
<i>Anas strepera</i>	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Anas penelope</i>	-	-	-	16	-	-	-	597	-	-	-	-
<i>Anas crecca</i>	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
<i>Anas acuta</i>	-	-	-	20	2	-	-	-	-	-	-	-
<i>Anas clypeata</i>	-	-	-	29	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Aythya fuligula</i>	-	-	-	-	-	-	46	-	-	-	1	-
<i>Aythya marila</i>	-	9	-	-	252	-	87	4	-	27	26	85
<i>Somateria molliss.</i>	140	26	119	155	422	6	32	219	65	60	42	5
<i>Melanitta nigra</i>	2	1	24	24	2	-	-	82	-	-	2	-
<i>Melanitta fusca</i>	-	-	1	1	-	-	1	4	-	-	-	29
<i>Bucephala clangula</i>	1	-	-	4	-	1	2	3	-	2	-	-
<i>Clangula hyemalis</i>	-	-	1	-	-	-	1	6	-	1	-	-
<i>Mergus merganser</i>	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Mergus serrator</i>	4	-	1	41	8	-	-	42	-	7	21	89
<i>Mergus albellus</i>	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Fulica atra</i>	-	-	-	20	-	-	174	-	-	1	30	-
<i>Haematopus ostral.</i>	169	1021	132	1440	344	106	32	1092	-	283	146	584
<i>Recurvirostra av.</i>	-	-	-	70	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Charadrius hiatic.</i>	5	15	3	18	-	-	-	5	2	10	1	-
<i>Pluvialis squatar.</i>	33	101	6	102	2	2	-	353	-	-	-	1
<i>Arenaria interpres</i>	51	622	31	700	60	48	55	630	23	152	110	179
<i>Calidris ferrugin.</i>	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Calidris alpina</i>	101	24	24	366	252	-	34	671	1	-	23	2
<i>Calidris canutus</i>	-	3	1	15	1	-	-	1	-	1	10	-
<i>Calidris alba</i>	362	22	25	339	1254	64	38	584	-	66	583	484
<i>Calidris maritima</i>	25	2	16	42	30	60	22	174	43	-	49	6
<i>Tringa totanus</i>	6	4	3	55	10	1	2	7	-	-	-	-
<i>Tringa erythropus</i>	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Tringa nebularia</i>	1	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Tringa hypoleucos</i>	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Tringa ochropus</i>	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Numenius arquata</i>	1	10	-	72	-	-	-	8	-	-	-	-
<i>Limosa limosa</i>	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Limosa lapponica</i>	22	-	11	40	1202	-	-	133	4	-	-	4
<i>Scolopax rusticola</i>	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-

SPECIES	26-27 oktober 1985				11-12 januari 1986				29-30 maart 1986			
	W	NH	ZH	Zld	W	NH	ZH	Zld	W	NH	ZH	Zld
<i>Gallinago gallinago</i>	-	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Vanellus vanellus</i>	-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Stercorarius paras.</i>	1	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Larus ridibundus</i>	458	1289	3854	1201	6	29	1953	331	-	102	579	66
<i>Larus canus</i>	500	911	959	290	544	3	372	5582	-	145	260	101
<i>Larus argentatus</i>	3693	9527	5231	14311	2187	493	4004	5667	220	1203	3540	858
<i>Larus fuscus</i>	15	78	349	1226	-	-	2	10	3	3	-	5
<i>Larus marinus</i>	1471	265	1235	842	450	14	607	135	-	19	297	2
<i>Larus minutus</i>	-	-	1	19	-	-	-	2	-	-	4	-
<i>Larus melanoceph.</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
<i>Larus hyperboreus</i>	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-
<i>Rissa tridactyla</i>	-	-	2	1	16	-	11	240	-	-	-	-
<i>Sterna hirundo</i>	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Sterna albifrons</i>	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Sterna sandvicens.</i>	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
<i>Uria aalge</i>	-	3	8	-	-	9	1	6	-	-	1	-

tabel 1. Waargenomen vogelaantallen tijdens de kusttellingen in de winter 1985/86.
table 1. Birds observed, coastal surveys, winter 1985/86.

Literatuur.

- Camphuysen, C.J. & Dijk, J.van 1983. Zee- en kustvogels langs de Nederlandse kust, 1974-79. *Limosa* 56:83-230.
- Meininger, P.L., Baptist, H.J.M. & Slob, G.J. 1984. Vogeltellingen in het delta-gebied in 1975/76-1979/80. Rijkswaterstaat, Deltadienst nota DDMI-84.23, Middelburg.
- 1985. Vogeltellingen in het zuidelijk deltagebied in 1980/81-1983/84. Rijkswaterstaat, Dienst Getijdewateren nota DGWM 85.001, Middelburg.
- Platteeuw, M. 1985. Voorlopige resultaten van de strandtellingen in het seizoen 1984/85. *Meded.CvZ* 8(2):20-30.

Summary.

Following earlier counts in winter 1984/85, birds, present at the coast (or nearby swimming at sea or in harbours) were counted thrice. On 26-27th October 1985, 257 km was covered, on 11-12th January 1986, 170 km and finally, on 29-30 March 1986 100 km. The number of birds per kilometer for selected species, briefly discussed in the text are given in figure 1. All birds counted are listed in table 1.

Guido Keyl, CvZ, Rode Kruislaan 955, 1111 ZW Diemen.